

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY

Poslanecká sněmovna

2009

V. volební období

710

Vládní návrh

na vydání

zákona

**o jednorázové peněžní částce nahrazující příplatek k důchodu a zvláštní
příspěvek k důchodu a o změně některých zákonů**

Vládní návrh

ZÁKON

ze dne..... 2009

o jednorázové peněžní částce nahrazující příplatek k důchodu a zvláštní příspěvek k důchodu a o změně některých zákonů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

**JEDNORÁZOVÁ PENĚŽNÍ ČÁSTKA NAHRAZUJÍCÍ PŘÍPLATEK K DŮCHODU
A ZVLÁŠTNÍ PŘÍSPĚVEK K DŮCHODU**

§ 1

Nárok na jednorázovou peněžní částku nahrazující příplatek k důchodu nebo zvláštní příspěvek k důchodu podle zákona č. 357/2005 Sb., o ocenění účastníků národního boje za vznik a osvobození Československa a některých pozůstalých po nich, o zvláštním příspěvku k důchodu některým osobám, o jednorázové peněžní částce některým účastníkům národního boje za osvobození v letech 1939 až 1945 a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 261/2007 Sb. a zákona č. 306/2008 Sb., a příplatek k důchodu podle nařízení vlády č. 622/2004 Sb., o poskytování příplatku k důchodu ke zmírnění některých křivd způsobených komunistickým režimem v oblasti sociální, ve znění nařízení vlády č. 405/2005 Sb. a nařízení vlády č. 369/2007 Sb., (dále jen „jednorázová peněžní částka“) má fyzická osoba, která nemá nárok na příplatek k důchodu nebo zvláštní příspěvek k důchodu jen proto, že

- a) nepobírá starobní nebo jiný důchod z českého důchodového pojištění, je-li podmínkou nároku na příplatek k důchodu nebo zvláštní příspěvek k důchodu pobírání starobního nebo jiného důchodu z českého důchodového pojištění¹⁾, pokud tato osoba dosáhla věku 65 let a nárok na tento důchod jí ke dni, v němž dosáhla tohoto věku, nevznikl, nebo
- b) nepobírá vdovský nebo vdovecký důchod z českého důchodového pojištění, je-li podmínkou nároku na příplatek k důchodu nebo zvláštní příspěvek k důchodu pobírání vdovského nebo vdoveckého důchodu z českého důchodového pojištění a nárok na tento důchod nevznikl nebo zanikl z jiného důvodu než z důvodu uzavření nového manželství²⁾.

¹⁾ § 1 odst. 1 a 3 a § 5 odst. 1 zákona č. 357/2005 Sb., o ocenění účastníků národního boje za vznik a osvobození Československa a některých pozůstalých po nich, o zvláštním příspěvku k důchodu některým osobám, o jednorázové peněžní částce některým účastníkům národního boje za osvobození v letech 1939 až 1945 a o změně některých zákonů.

§ 1 odst. 1 písm. a), odst. 2 a odst. 3 nařízení vlády č. 622/2004 Sb., o poskytování příplatku k důchodu ke zmírnění některých křivd způsobených komunistickým režimem v oblasti sociální, ve znění nařízení vlády č. 405/2005 Sb. a nařízení vlády č. 369/2007 Sb.

²⁾ § 1 odst. 2 a § 5 odst. 2 zákona č. 357/2005 Sb.

§ 1 odst. 1 písm. b) a c) nařízení vlády č. 622/2004 Sb., ve znění nařízení vlády č. 405/2005 Sb. a nařízení vlády č. 369/2007 Sb.

§ 2

(1) Výše jednorázové peněžní částky činí 72násobek měsíční částky příplatku k důchodu nebo zvláštního příspěvku k důchodu, na kterou by osoba uvedená v § 1 písm. a) nebo b) měla nárok ke dni splnění podmínky nároku na jednorázovou peněžní částku, pokud by splňovala i podmínku pobírání důchodu z českého důchodového pojištění.

(2) Pokud osoba uvedená v odstavci 1, která splňuje podmínky nároku podle § 1, již pobírá příplatek k důchodu nebo zvláštní příspěvek k důchodu k jinému důchodu a měsíční částka stanovená podle odstavce 1 je vyšší než měsíční částka pobíraného příplatku k důchodu nebo zvláštního příspěvku k důchodu, činí výše jednorázové peněžní částky 72násobek rozdílu těchto částek s tím, že se navzájem porovnávají měsíční částky příplatků k důchodu náležející podle téhož právního předpisu a měsíční částky zvláštních příspěvků k důchodu; nárok na pobíraný příplatek k důchodu nebo zvláštní příspěvek k důchodu výplatou této jednorázové peněžní částky není dotčen.

§ 3

(1) O nároku na jednorázovou peněžní částku rozhoduje na základě písemné žádosti Česká správa sociálního zabezpečení. Písemnou žádost lze podat též u okresní správy sociálního zabezpečení příslušné podle místa trvalého pobytu na území České republiky; osoba, která nemá bydliště na území České republiky, může písemnou žádost podat též u zastupitelského úřadu České republiky příslušného pro stát, v němž má bydliště.

(2) Jednorázovou peněžní částku vyplácí Česká správa sociálního zabezpečení.

(3) Česká správa sociálního zabezpečení je oprávněna požádat ostatní plátce důchodu o sdělení údajů potřebných k rozhodování a výplatě jednorázové peněžní částky.

(4) Ustanovení § 3 odst. 2 až 5 a 7 a § 15 zákona č. 357/2005 Sb. platí obdobně.

(5) Zemřel-li žadatel o jednorázovou peněžní částku před její výplatou, stává se jednorázová peněžní částka předmětem dědictví, pokud jsou dědici.

(6) Přiznáním jednorázové peněžní částky zaniká nárok na příplatek k důchodu nebo zvláštní příspěvek k důchodu, na který by vznikl nárok ze stejného důvodu.

§ 4

Byly-li podmínky pro poskytnutí jednorázové peněžní částky splněny přede dnem účinnosti tohoto zákona, vzniká nárok na jednorázovou peněžní částku dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

ČÁST DRUHÁ

Změna zákona č. 357/2005 Sb., o ocenění účastníků národního boje za vznik a osvobození Československa a některých pozůstalých po nich, o zvláštním příspěvku k důchodu některým osobám, o jednorázové peněžní částce některým účastníkům národního boje za osvobození v letech 1939 až 1945 a o změně některých zákonů

§ 5

Zákon č. 357/2005 Sb., o ocenění účastníků národního boje za vznik a osvobození Československa a některých pozůstalých po nich, o zvláštním příspěvku k důchodu některým osobám, o jednorázové peněžní částce některým účastníkům národního boje za osvobození v letech 1939 až 1945 a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 261/2007 Sb. a zákona č. 306/2008 Sb., se mění takto:

1. V § 2 se za odstavec 4 vkládá nový odstavec 5, který zní:

„(5) Výše příplatku k důchodu po osobách, které padly, byly popraveny nebo zemřely ve vyšetřovací vazbě, vězení, koncentračním táboře nebo internačním táboře anebo byly násilně usmrceny v souvislosti se zatýkáním, činí součet částky odvozené od délky odbojové činnosti zemřelé osoby a částky

a) 3 000 Kč, jde-li o vdovu nebo vdovce, nebo

b) 2 400 Kč, jde-li o sirotka, pokud sirotek ke dni úmrtí rodiče nedosáhl věku 18 let.“

Dosavadní odstavce 5 až 7 se označují jako odstavce 6 až 8.

2. V § 2 odst. 7 se číslo „4“ nahrazuje číslem „5“.

3. V § 4 větě třetí a § 6 odst. 5 se číslo „7“ nahrazuje číslem „8“.

4. V § 5 se doplňuje odstavec 3, který zní:

„(3) Zvláštní příspěvek podle odstavce 1 písm. c) a podle odstavce 2, jde-li o vdovu nebo vdovce po osobě uvedené v odstavci 1 písm. c), náleží i tehdy, jestliže omezení osobní svobody, které nebylo časově vymezeno anebo které mělo trvat déle než 12 měsíců, skončilo ze zdravotních důvodů před uplynutím 12 měsíců. Tato skutečnost se prokazuje dokladem o propuštění ze zdravotních důvodů.“

§ 6

Přechodná ustanovení

(1) Příplatek k důchodu se zvyšuje podle § 2 odst. 5 zákona č. 357/2005 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, na základě písemné žádosti od splátky důchodu, k němuž tento příplatek náleží, splatné v kalendářním měsíci, v němž tento zákon nabývá účinnosti.

(2) Zvláštní příspěvek k důchodu, na jehož poskytnutí vznikl nárok podle zákona č. 357/2005 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, náleží na základě písemné žádosti od splátky důchodu, k němuž tento příspěvek náleží, splatné v kalendářním měsíci, v němž tento zákon nabývá účinnosti.

ČÁST TŘETÍ

Změna zákona o sociálních službách

§ 7

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění zákona č. 29/2007 Sb., zákona č. 213/2007 Sb., zákona č. 261/2007 Sb., zákona č. 124/2008 Sb., zákona č. 129/2008 Sb. a zákona č. 274/2008 Sb., se mění takto:

1. V § 75 odst. 2 se na konci textu písmene c) doplňují slova „ , popřípadě méně, pokud tento výkon měl činit 12 měsíců, avšak skončil ze zdravotních důvodů před uplynutím 12 měsíců“.
2. V § 75 odst. 2 se na konci textu písmene d) doplňují slova „ , popřípadě méně, pokud tato doba měla činit 12 měsíců, avšak skončila ze zdravotních důvodů před uplynutím 12 měsíců“.

ČÁST ČTVRTÁ

Změna zákona o důchodovém pojištění

§ 8

V § 107 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění zákona č. 134/1997 Sb., zákona č. 289/1997 Sb., zákona č. 353/2001 Sb., zákona č. 198/2002 Sb., zákona č. 264/2002 Sb., zákona č. 267/2006 Sb. a zákona č. 178/2008 Sb., se doplňuje odstavec 4, který zní:

„(4) Vláda může nařízením stanovit, že u pojištěnců, kteří začali před 1. lednem 1993 vykonávat zaměstnání v hornictví, uvedené v § 76a větě první, se důchodový věk s přihlédnutím k délce zaměstnání v hornictví stanoví v nižších věkových hranicích, než jsou věkové hranice stanovené podle tohoto zákona, podmínky pro stanovení těchto nižších věkových hranic, přičemž tyto nižší věkové hranice a podmínky pro jejich stanovení nebudou stanoveny výhodněji, než tomu bylo podle právních předpisů účinných k 31. prosinci 1992, a dále způsob, jak se toto zaměstnání vykonávané po 31. prosinci 1992 prokazuje; zaměstnavatelé, kteří po 31. prosinci 1992 zaměstnávali tyto pojištěnce, jsou přitom povinni výkon tohoto zaměstnání potvrzovat. Vláda dále může stanovit, jakým způsobem se přepočtou starobní důchody pojištěnců uvedených ve větě první, kteří splnili podmínky pro stanovení těchto nižších věkových hranic.“

ČÁST PÁTÁ

ÚČINNOST

§ 9

Tento zákon nabývá účinnosti prvním dnem třetího kalendářního měsíce následujícího po dni jeho vyhlášení.

D ů v o d o v á z p r á v a

Obecná část

Důvod předložení

Návrh zákona se předkládá k řešení problému poskytnutí finančního plnění (odškodnění) v případě, kdy jsou splněny všechny materiální podmínky (zejm. účast v odboji nebo perzekuce) podle zákona č. 357/2005 Sb. nebo nařízení vlády č. 622/2004 Sb., s výjimkou pobírání důchodu, takže jen proto nelze poskytnout příplatek nebo zvláštní příspěvek k důchodu.

Identifikace problémů, cílů, kterých má být dosaženo, rizik spojených s nečinností

Nařízení vlády č. 622/2004 Sb., o poskytování příplatku k důchodu ke zmírnění některých křivd způsobených komunistickým režimem v oblasti sociální, ve znění pozdějších předpisů, upravuje nárok na příplatek k důchodu kromě jiného za podmínek, že jde o důchod z českého důchodového pojištění, a že jde o důchod s osobní vazbou na perzekuci, tj. k důchodu přímému náleží příplatek za perzekuci dané osoby, zatímco k důchodu pozůstalostnímu náleží příplatek z titulu perzekuce zemřelého. Stejně podmínky v tomto směru obsahuje i zákon č. 357/2005 Sb., o ocenění účastníků národního boje za vznik a osvobození Československa a některých pozůstalých po nich, o zvláštním příspěvku k důchodu některým osobám, o jednorázové peněžní částce některým účastníkům národního boje za osvobození v letech 1939 až 1945 a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 261/2007 Sb. a zákona č. 306/2008 Sb., a to ať jde o příplatek k důchodu vyjadřující zhodnocení odbojových zásluh za II. (výjimečně u pozůstalých vdov i I.) světové války, nebo o zvláštní příspěvek k důchodu stejné skupiny oprávněných nebo vymezených skupin osob omezených na osobní svobodě v době předlistopadového režimu.

Praxe (zejména poznatky Konfederace politických vězňů a Českého svazu bojovníků za svobodu) ukázala, že tyto právní předpisy neřeší situace, kdy není splněna některá z popsaných podmínek, třebaže stěžejní podmínka, tj. příslušnost ke skupině oprávněných (účast v odboji, popř. perzekuce) splněna je. Přestože uvedené dávky mají různý charakter (oceňovací, odškodňovací nebo kompenzační), jejich „dávkové“ podmínky jsou definovány prakticky shodně, takže nedostatek právní úpravy v některých ohledech je rovněž prakticky shodný. Osoby, které v této situaci jsou, totiž zpravidla byly příjemci jednorázových peněžních částek podle zákona č. 217/1994 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky některým obětem nacistické perzekuce, zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945, a zákona č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945, kde podmínka pobírání důchodu neexistovala, takže jen obtížně vnímají, že opakující se dávky neobdrží. Tento nedostatek má odstranit navrhovaný zákon.

Pokud by navrhované řešení nebylo přijato, zůstávala by nadále určitá kategorie osob bez odpovídajícího finančního plnění majícího charakter ocenění nebo odškodnění, i když

jejich zásluhy nebo útrapy byly stejné jako u kategorie osob splňujících podmínku pobírání důchodu, což z hlediska morálního i rovného přístupu není odůvodnitelné.

Zhodnocení platného právního stavu a návrh řešení

Ocenění účasti v odboji, resp. odškodnění za minulé příkoří a útrapy způsobené komunistickým režimem, je řešeno mj. formou příplatků či příspěvků k důchodu podle nařízení vlády č. 622/2004 Sb. a zákona č. 357/2005 Sb. Tato forma byla volena proto, aby bylo zajištěno zvýšení životní úrovně v době, kdy se vlastní výdělečná aktivita již nepředpokládá a kdy nastává zpravidla pokles příjmů, přičemž uvedené skutečnosti se mohly negativně promítnout i do výše důchodu; zohledněno bylo i to, že jednorázové finanční ocenění a odškodnění by založilo velké finanční nároky na státní rozpočet v příslušném roce.

Způsob řešení problému, že finanční ocenění účasti v odboji nebo odškodnění za perzekuce náleží dosud jen tehdy, je-li poskytován příslušný důchod z českého důchodového pojištění, je především limitován skutečností, že dávku s přívlastkem „k důchodu“ (třebaže není jeho součástí) není možné vyplácet v případech, kdy důchod vyplácen není vůbec nebo není vyplácen českým nositelem pojištění. Teoreticky by sice přicházelo v úvahu zavést identické dávky bez uvedeného přívlastku, které by byly vypláceny zcela samostatně, ale tato cesta by byla značně administrativně obtížná a znamenala by též zbytečně komplikovanou právní úpravu i komplikovaná organizační opatření, která by též faktickou účinnost plateb neúměrně oddálila; přitom jde o osoby, které jsou většinou v 8. a 9. deceniu svého věku. Z uvedených důvodů se proto navrhuje jako nejefektivnější forma vyplacení jednorázové peněžní částky a jako forma právního vyjádření samostatný zákon, který upraví nároky postrádané jak v nařízení vlády č. 622/2004 Sb., tak i v zákoně č. 357/2005 Sb.

Zhodnocení dopadů návrhu zákona

Návrh zákona je v souladu s ústavním pořádkem České republiky.

Návrh zákona není v rozporu s mezinárodními smlouvami ani s obecně uznávanými zásadami mezinárodního práva.

Právo Evropských společenství přímo neupravuje problematiku oceňování účastníků odboje nebo odškodňování osob postihnutým politickým režimem a ponechává ji (obdobně jako celou oblast důchodového pojištění) vnitrostátní právní úpravě. Předložený návrh není v rozporu s obecnými zásadami práva ES, s úmluvami MOP ani s ostatními mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána. Návrh zákona naplňuje základní sociální cíle stanovené v čl. 136 Smlouvy o založení ES, tj. zlepšování životních podmínek a poskytování náležité sociální ochrany.

Návrh zákona nemá dopad na životní prostředí ani na podnikatelské prostředí. Z hlediska rovnosti mužů a žen je návrh neutrální, neboť právní úprava je pro obě pohlaví stejná (týká se vdov i vdovců).

Finanční dopad

Náklady spojené s výplatou jednorázové peněžní částky se odhadují ve výši cca 35 mil. Kč; tyto náklady budou uhrazeny ze státního rozpočtu. Při odhadu těchto nákladů se vychází z toho, že počet osob, které by mohly mít nárok na jednorázovou peněžní částku, se

odhaduje v řádu stovek osob (cca 200 osob); průměrná výše jednorázové peněžní částky se může pohybovat kolem 170 000 Kč.

Náklady spojené s úpravou zákona č. 357/2005 Sb. se odhadují maximálně na cca 137 mil. Kč ročně s tím, že se budou postupem času snižovat; také tyto náklady budou hrazeny ze státního rozpočtu. Při odhadu těchto nákladů se vychází z toho, že počet oprávněných vdov je cca 1 000 a počet oprávněných sirotků je cca 3 500.

Na ostatní veřejné rozpočty nebude mít návrh zákona žádný vliv.

Realizace navrhovaného zákona bude znamenat nárůst agendy u České správy sociálního zabezpečení; v důsledku toho na nové provozní výdaje (zejm. programové zabezpečení) a na mzdové náklady u České správy sociálního zabezpečení bude třeba vynaložit celkem cca 10,5 mil. Kč.

Finanční dopady navrhovaného zákona budou pokryty v rámci střednědobých výdajových rámců mandatorních výdajů kapitoly 313 – Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Odůvodnění návrhu vyslovit souhlas s návrhem zákona již v prvním čtení

Návrh zákona se týká především osob ve vyšším věku, a je proto účelné schválit návrh zákona co nejdříve. Navíc návrh zákona je stručný a týká se jen omezeného okruhu oprávněných osob. Navrhuje se proto, aby podle § 90 odst. 2 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, **Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky vyslovila s návrhem zákona souhlas již v prvním čtení.**

Zvláštní část

K části první

K § 1

Právní předpisy (nařízení vlády č. 622/2004 Sb. a zákon č. 357/2005 Sb.) upravující poskytování příplatku k důchodu a zvláštního příspěvku k důchodu stanoví jako podmínky pro přiznání uvedených dávek mj., že oprávněná osoba pobírá důchod z českého důchodového pojištění, a to důchod adekvátního druhu. Proto jsou dosud z nároku na uvedené dávky vyloučeni jednak ti, kdo nepobírají důchod z českého důchodového pojištění vůbec (např. čeští občané, kteří pobírají důchod pouze z jiného státu, byť v rámci mezinárodní smlouvy), dále ti, kdo „ještě“ nepobírají důchod z českého důchodového pojištění (zejména proto, že pro něj nesplnili podmínky, např. protože nedosáhli důchodového věku), poté ti, kdo nepobírají adekvátní druh důchodu (např. přímí účastníci odboje nebo přímí perzekuovaní, kteří pobírají pouze pozůstalostní důchod, nebo naopak pozůstalí po přímém účastníkovi odboje nebo přímém perzekuovaném, kteří pobírají pouze přímý důchod, protože jim nárok na pozůstalostní důchod nevznikl, nebo zanikl z jiného důvodu než pro uzavření nového manželství) a konečně ti, kdo pobírají důchod, k němuž příslušná dávka nenáleží (např. soudně rehabilitovaní poživatelé částečného invalidního důchodu). Poznává se, že v důsledku aplikace soudní judikatury lze uvedené dávky nyní již poskytovat i poživatelům příslušných důchodů přiznaných slovenským nositelem pojištění, pokud jejich výplatu provádí Česká správa sociálního zabezpečení.

V praxi se jeví jako příliš tvrdé neposkytnout finanční plnění v případech, kdy se neposkytuje důchod z českého důchodového pojištění, avšak ostatní podmínky, zejména účast na odboji nebo perzekuce, jsou splněny a osoby již dosáhly důchodového věku a je zřejmé, že jim nárok na důchod z českého důchodového pojištění již nemůže vzniknout. Navrhuje se proto řešit tuto situaci poskytnutím jednorázové peněžní částky místo příplatku či zvláštního příspěvku k důchodu. Pro nárok na jednorázovou peněžní částku bude třeba plnit příslušné ostatní podmínky stanovené nařízením vlády č. 622/2004 Sb. a zákonem č. 357/2005 Sb., zejména účast v odboji, soudní rehabilitaci nebo příslušnost k dané skupině vymezené v § 5 odst. 1 písm. c) zákona č. 357/2005 Sb., popř. státní občanství (tam, kde je vyžadováno). Podmínky nároku na jednorázovou peněžní částku jsou konstruovány tak, aby nebyla možná volba mezi poskytnutím této částky a uplatněním řádného nároku na příplatek či zvláštní příspěvek k důchodu (tuto volbu dosavadní oprávnění také neměli); jednorázová peněžní částka má představovat jen náhradní řešení v případech, kdy nebude splněna jen podmínka spočívající v pobírání důchodu. Nárok na jednorázovou peněžní částku přitom nevznikne ani v případě, že by nárok na danou dávku nevznikl v důsledku ustanovení daného předpisu o souběhu nároků na dávky.

K § 2

Číslo 72 vyjadřuje průměrný počet kalendářních měsíců dožití dané skupiny osob vypočtený podle demografických údajů. Je určen podle údajů Českého statistického úřadu o dožití stejné generační skupiny, která byla vodítkem pro číslo 156 použité v nařízení vlády č. 51/1994 Sb., o nárocích osob, kterým byl odňat nebo snížen důchod podle dřívějších předpisů, a některých osob účastných soudní rehabilitace.

Výše jednorázové peněžní částky se bude stanovovat buď ke dni účinnosti navrhovaného zákona ve smyslu § 5 nebo k pozdějšímu dni, splní-li se podmínky (dosažení důchodového věku) později.

K § 3

Jednorázová peněžní částka se bude poskytovat na základě písemné žádosti. Na řízení o této žádosti se uplatní analogicky příslušná ustanovení o řízení obsažená v zákoně č. 357/2005 Sb.; určení orgánu příslušného k rozhodování a výplatě jednorázové peněžní částky (Česká správa sociálního zabezpečení) vychází z potřeby odstranit případné duplicity při přiznávání dávky, kdyby k rozhodování byly příslušné též ostatní orgány sociálního zabezpečení (tyto orgány budou České správě sociálního zabezpečení poskytovat jen potřebnou součinnost). Vzhledem k tomu, že někteří oprávnění žijí v cizině, umožňuje se podání žádosti též u zastupitelského úřadu České republiky v cizině. Nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky se nebude promlčovat nebo prekludovat.

Základním smyslem poskytnutí jednorázové peněžní částky je umožnit poskytnutí náhrady opakujícího se plnění v případech, kdy takové opakující se plnění „není k čemu přiznat“. Bylo by proto proti tomuto smyslu, kdyby bylo takové plnění poskytnuto k důchodu, na který případně vznikne nárok v budoucnosti, popřípadě při zpětném přiznání důchodu, a tak docházelo vlastně k dvojitmu plnění ze stejného důvodu, přestože takové případy budou v praxi ojedinělé.

K § 4

Jedná se o standardní přechodné ustanovení řešící vznik nároku na jednorázovou peněžní částku v případě, kdy se podmínky již splnily před účinností zákona; současně se tak stanoví i okamžik, k němuž se bude stanovovat výše dávky podle § 2.

K části druhé

K § 5

K bodům 1 až 3

Nařízením vlády č. 369/2007 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 622/2004 Sb., o poskytování příplatku k důchodu ke zmírnění některých křivd způsobených komunistickým režimem v oblasti sociální, ve znění nařízení vlády č. 405/2005 Sb., byly částky příplatku k důchodu po vymezených soudně rehabilitovaných osobách zvýšeny o částky 3 000 Kč (u vdov a vdovců), resp. 2 400 Kč u sirotků. Není důvodné, aby stejným způsobem nebyly stanoveny i částky příplatků k důchodu po obdobně vymezených účastnících odboje za II. světové války (bod 1).

Body 2 a 3 mají legislativně-technický charakter (upřesnění odkazu).

K bodu 4

Výkon služby ve vojenských táborech nucených prací (bývalé PTP a ostatní obdobné složky) býval ukončen i před uplynutím 12 měsíců pro úraz, popř. vážné onemocnění. Takový objektivní důvod by neměl vyřazovat příslušníky těchto útvarů, resp. vdovy po nich, z účasti na nároku na zvláštní příspěvek. Přestože tato příčina se vyskytovala nejčastěji právě u těchto příslušníků, není důvodné, aby byla nová právní úprava omezena pouze na ně, když v § 5 odst. 1 písm. c) zákona č. 357/2005 Sb. je výčet druhů omezení osobní svobody zakládající nárok na zvláštní příspěvek k důchodu širší a všechny tyto druhy jsou pro tento účel postaveny na roveň.

K § 6

Jedná se o standardní přechodná ustanovení, která jsou obdobná přechodným ustanovením obsaženým v nařízení vlády č. 369/2007 Sb.

K části třetí

K § 7

V návaznosti na změnu navrhovanou v § 5 bodu 4 se provádí analogická úprava též v zákoně o sociálních službách v ustanovení o poskytování pečovatelské služby bez úhrady; podmínka pro poskytování této služby osobám, které byly omezeny na svobodě po dobu aspoň 12 měsíců, se bude považovat za splněnou, pokud toto omezení trvalo kratší dobu jen ze zdravotních důvodů.

K části čtvrté

K § 8

Doplňuje se zmocnění pro vládu, aby mohla nařízením stanovit nižší důchodový věk pro ty horníky, kteří před rokem 1993 započali výkon svého zaměstnání zařazeného do I. pracovní kategorie s nižším důchodovým věkem, toto zaměstnání vykonávali dále i po zrušení pracovních kategorií od 1. ledna 1993, avšak v důsledku tohoto zrušení nemohli již splnit podmínku potřebné doby zaměstnání v této kategorii pro stanovení nižšího důchodového věku.

K části páté

K § 9

Vzhledem k tomu, že k realizaci zákona bude nutné přijmout mimořádná organizační opatření, se navrhuje přiměřená legisvakance.

V Praze dne 12. ledna 2009

předseda vlády
Ing. Mirek Topolánek v.r.

místopředseda vlády a ministr práce a sociálních věcí
RNDr. Petr Nečas v.r.